

Film en Rijksbegroting

Op 15 Mei j.l. heeft de Commissie van Rapporteurs van de Tweede Kamer haar Eindverslag over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk VI der Rijksbegroting 1956 gesloten met de mededeling aan de Kamer van het antwoord van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Mr J. M. L. Th. Cals, op haar Voorlopig Verslag.

Bevordering van de filmproductie

Zoals reeds eerder in dit blad gememoreerd is de post „Subsidiën en overige uitgaven voor de bevordering van de kunstzinnige en culturele film” van f 250.000,— in 1955 verhoogd tot f 425.000,— voor het jaar 1956.

In zijn Memorie van Antwoord aan de Commissie deelt de Minister hierover nog het volgende mede:

De post subsidie en overige uitgaven ter bevordering van de kunstzinnige en culturele film wordt telkenjare besteed voor de vervaardiging van documentaire films en speelfilms. Om de Nederlandse filmkunstenaars de gelegenheid te geven kunstzinnige en cultureel verantwoorde documentaires te vervaardigen wordt hun een subsidie verstrekt in grootte variërend van de gehele kostprijs tot een belangrijk gedeelte ervan.

Reeds de sterk gestegen productiekosten van de korte films maakte in de laatste jaren een belangrijke verhoging van de subsidiebedragen noodzakelijk, terwijl ook de wenselijkheid, naast zuivere documentaire films korte speelfilms te doen vervaardigen teneinde de ontwikkeling van de speelfilmproductie in ons land te stimuleren, hogere uitgaven meebrengt.

Voor wat het jaar 1956 betreft, zij opgemerkt, dat reeds een aantal plannen in uitvoering is, waarbij behalve aan reeds bekende cineasten als Herman van der Horst en Bert Haanstra ook gedacht is aan een aantal jongeren, die hierdoor een kans krijgen te bewijzen, wat zij in hun mars hebben.

Wat de speelfilm betreft heeft de Minister thans het hem door het Hoofdbestuur van de Nederlandsche Bioscoop-Bond voorgelegde plan voor de financiering van een continue productie van Nederlandse speelfilms in studie. Dit plan houdt in, dat een productiefonds zal worden gesticht. Uit de bedragen van de leden van de Bond zullen in dit fonds worden gestort een aanloopbedrag en gedurende 10 jaren een jaarlijkse som gelds. De Minister overweegt op zodanige wijze aan dit fonds deel te nemen, dat de financiële basis kan worden gelegd voor een productie van ten hoogste drie speelfilms per jaar. Uiteraard zouden de plannen voor elke speelfilm afzonderlijk aan behoorlijke eisen van artistieke en financiële aard moeten voldoen. De werkwijze van dit fonds en de voorwaarden aan producenten te stellen zouden nader in overleg met de Minister moeten worden uitgewerkt.

Ook echter indien de bedoelde samenwerking met het productiefonds niet tot stand zou komen, zou de voorgestelde verhoging van het filmartikel noodzakelijk zijn geweest teneinde het mogelijk te maken de te verwachten productie van twee à drie speelfilms op bescheiden wijze te steunen.

Films voor Televisie

Met betrekking tot het bij Koninklijk Besluit van 24 December 1955 vastgestelde „Televisiebesluit 1956”, dat met ingang van 1 Januari 1956 het Neder-

landse televisiebestel regelt, heeft de Minister nog het volgende opgemerkt:

Aan vele oudere leden, die het ontbreken van een nadere wettelijke regeling voor de televisie betreurden, moge de Minister antwoorden, dat er zijns inziens eerst een wettelijke regeling voor het radiobestel dient te komen; de televisie zal daarin kunnen worden ingepast. Hij meent inmiddels, dat met het Televisiebesluit een alleszins aanvaardbare wettelijke regeling voor de eerstkomende jaren is tot stand gekomen.

Indien, overeenkomstig de mening van deze leden, alleen films, die voor alle leeftijden toelaatbaar worden geoordeeld, voor uitzending in aanmerking zouden komen, zou dit naar het oordeel van de Minister een niet strikt noodzakelijke beperking van de programmamogelijkheden zijn. Het heeft immers weinig zin filmprogramma's te beperken tot die, welke voor kinderen geschikt zijn, doch daarnaast zonder enige restrictie andere dan filmprogramma's — toneelvoorstellingen, variétéprogramma's — uit te zenden. De Minister moge pleiten voor enige vrijheid van handelen op dit gebied: vrijheid voor de zendorganisaties om ook andere dan voor kinderen geschikte programma's uit te zenden; daarnaast vrijheid voor de kijkers om aan hun huiselijke haard dergelijke programma's te ontvangen; tenslotte vrijheid voor de gemeentebesturen om, waar men zulks nodig acht, de vertoning in het openbaar van televisieprogramma's aan beperkingen of regels te binden.

Dat ook in de Eerste Kamer deze materie de belangstelling van de leden heeft, bleek op Dinsdag 22 Mei jl. tijdens de beraadslagingen over hetzelfde ontwerp van wet.

Mr. Dr. P. J. Witteman zeide over deze kwestie onder meer:

„In het Voorlopig Verslag is er op gewezen, dat, nu de televisie als het ware de bioscoop in de huiskamer brengt, het juist is alleen die films voor televisie-uitzending in aanmerking te doen komen, die voor alle leeftijden toelaatbaar zijn. Dat was onze stelling. De Minister antwoordt hierop, dat het onlogisch is beperkingen aan te leggen voor films en zonder enige restrictie andere programma's, cabaret e.d., uit te zenden. Ik moet zeggen, dat ik over beide opmerkingen verbaasd ben.

Allereerst meenden wij, dat het vaststond, dat voor de televisie alleen films werden uitgezonden, die voor alle leeftijden toelaatbaar zijn. Wij dachten, dat dat de bestaande werkelijkheid was. Dat was dus onze eerste verbazing. Maar verder meenden wij, dat niet „zonder enige restrictie” — ik citeer de Memorie van Antwoord — andere programma's wel werden uitgezonden. Ik zou bijna geneigd zijn te zeggen — ik ben een warm vriend en voorstander van de televisie —: als het zo zou zijn, dat alle programma's zonder enige restrictie door de televisie werden uitgezonden, laten wij dan de televisie maar liever afschaffen.

Als de Minister vervolgens pleit voor enige vrijheid van handelen op dit gebied, dan is hem natuurlijk een zekere vrijheid van harte gegund, maar in naam van de vrijheid zou men dan ook de filmkeuring wel kunnen afschaffen en dat zal toch zeker niet de bedoeling van de Minister zijn. Wij vinden het onlogisch, dat men kinderen niet toelaat in bioscopen, als daarin films worden ver-

toond, die voor hun leeftijd ongeschikt zijn, maar die films wel door de televisie in de huiskamer brengt, waar die kinderen aanwezig zijn, en zeker als de ouders niet aanwezig zijn of niet opletten, ongecontroleerd kunnen kijken naar films, die zij in de bioscoop niet zouden mogen zien. Wij hopen, dat de Minister op dit punt zijn mening zal willen herzien."

De Minister heeft daarop als volgt geantwoord:

„De heer Witteman heeft zijn verwondering uitgesproken over de toelating van niet voor alle leeftijden toelaatbaar geachte films in televisie-uitzendingen. Ik moge er op wijzen, dat aanvankelijk in het ontwerp-Televisiebesluit een bepaling stond, dat alle films waren toegelaten, mits bij de aankondiging duidelijk kenbaar werd gemaakt, voor welke leeftijden de films waren goedgekeurd. De Tweede Kamer heeft daartegen bezwaar gemaakt. Een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de Departementen van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Binnenlandse Zaken, van de Centrale Commissie voor de Filmkeuring en van de Nederlandse Televisiestichting, heeft een advies over deze kwestie uitgebracht. Inmiddels had ik in het Televisiebesluit ter voorkoming van moeilijkheden de bepaling doen opnemen, dat alleen films, goedgekeurd voor alle leeftijden, kunnen worden uitgezonden, behoudens mogelijkheid van dispensatie door de Minister. Daarvan wordt een matig gebruik gemaakt, zoals de geachte afgevaardigde weet.

Nu betoogt de geachte afgevaardigde, dat het hem niet duidelijk was geworden, hoe men een vergelijking kon treffen met al het andere gebodene, dat zonder enige beperking voor de televisie kan worden uitgezonden. Laat ik in de eerste plaats een misverstand rechtzetten. Dit „zonder enige beperking" betekent uitsluitend: zonder enige wettelijke beperking, want ik weet maar al te goed, dat de besturen van de omroeporganisaties zeer sterk selecterend te werk gaan, en de geachte afgevaardigde begrijpt, dat de Overheid anders zeker geen blanco toestemming zou geven voor uitzendingen.

De geachte afgevaardigde wijst er op, dat de uitvoering van de Bioscoopwet er toch op gericht is, dat men de burgers wil beschermen tegen bepaalde invloeden, die door de Overheid niet gewenst worden geacht. Maar waarom mag dan ieder wel lezen wat hij wil? Er is inderdaad vrijheid van drukpers. Maar dit is een grondwettelijke vrijheid, die wij toch moeten zien in het kader van een vrijheid van meningsuiting in het algemeen. De Bioscoopwet regelt deze vrijheid van meningsuiting niet, maar slechts het in het openbaar vertonen van films; dat geschiedt bij de televisie niet, tenzij men een televisietoestel in het openbaar opstelt. Tegen dit laatste kunnen echter andere maatregelen genomen worden; het gemeentebestuur heeft de bevoegdheid in zijn gemeente daartegen op te treden en ik kan mij zeer wel voorstellen, dat het ongewenst is, dat in een bepaalde gemeente een film in een bioscooptheater niet vertoond mag worden, maar dat diezelfde film in het café daarnaast door middel van de televisie wel vertoond kan worden. In de verhoudingen, zoals die in ons land zijn, is het m.i. zeer gewenst, dat men dit aan de gemeentelijke Overheid overlaat en dat dit niet centraal wordt geregeld.

Nu vraagt de geachte afgevaardigde: ja, maar wat gebeurt er dan thuis, als de ouders er niet zijn? Mijnheer de Voorzitter! Ik ben vast overtuigd, dat de Overheid een taak heeft bij de verheffing der zeden, maar wij moeten toch voor de Overheid een andere taak dan die van

kindermeisje reserveren. Het kan m.i. niet de taak van de Overheid zijn, er voor te zorgen, dat tijdens afwezigheid van de ouders de kinderen niet zullen kijken naar televisievoorstellingen van films, die niet toegelaten zijn voor minderjarigen. Daarop strandt de vergelijking met andere voorstellingen. Welk verschil is er in de taak van de Overheid ten aanzien van het toneelstuk Othello, de film Othello en de voorstellingen van de opera Othello voor de televisie? Op zich zelf zie ik daarin geen enkel wezenlijk verschil. Ik geloof dan ook bepaald, dat het optreden van de Overheid in zake de film alleen ligt in het karakter van het vertonen in het openbaar, zoals ook de beperkende bevoegdheid van de gemeentelijke Overheid ligt bij het vertonen in het openbaar van toneelstukken. Wanneer men deze lijn zou willen doortrekken, zou dit betekenen, dat niet alleen de veldwachter of de burgemeester het toneelstuk moeten lezen, dat vertoond wordt, maar dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ook alle stukken zou moeten lezen, die men op het televisiescherm wil doen verschijnen. Dat is de moeilijkheid, waarvoor ik ben gesteld. Daarom heb ik enige vrijheid van beweging gevraagd, maar ik zou het zeer op prijs stellen, in deze kwestie nog nader het oordeel van de Staten-Generaal te vernemen. Ik hoop, dat te zijner tijd de Tweede Kamer zich hierover ook zal uitspreken, omdat zij ook in eerste instantie hierover heeft gediscussieerd."

Mededelingen van het Hoofdbestuur

Op de op 3 en 4 Mei j.l. te Parijs gehouden jaarvergadering van de Internationale Unie van Bioscoopexploitanten (Union Internationale de l'Exploitation Cinématographique) was de Nederlandsche Bioscoop-Bond vertegenwoordigd door zijn Voorzitter, de heer Joh. Miedema, en de Bondsdirecteur, de heer J. G. J. Bosman.

Op 5 Juni j.l. hadden de Voorzitter en de Bondsdirecteur een onderhoud met de Wethouder van Financiën van Nijmegen ter zake van de gemakkelijksbelasting op bioscoopvoorstellingen.

De Firma Biemans heropende op Vrijdag 22 Juni j.l. te Oss haar geheel gemoderniseerde Luxor Theater.

De eerste feestelijke voorstelling werd mede namens het Hoofdbestuur bijgewoond door de heer J. E. F. de Nijs, Secretaris van de Afdeling Het Zuiden, terwijl het College tevens door een bloemstuk van zijn belangstelling heeft laten blijken.

In Memoriam

Te St. Willebrord is in de leeftijd van 65 jaar overleden de heer D. Luykx, exploitant van de bioscopen Luma St. Willebrord en De Zwaan Hoeven.

De heer Luykx was ongeveer twintig jaar lid van de Bond en een geacht collega.

Het Hoofdbestuur heeft de ernstig getroffen familie Luykx schriftelijk zijn deelneming betuigd met haar verlies.

De teraardebestelling van het stoffelijk overschot vond plaats op Vrijdag 1 Juni na een plechtige gezongen uitvaartdienst in de Parochiekerk aldaar. Onder de bloemstukken, die de baar dekten, bevond zich er een van de Nederlandsche Bioscoop-Bond.

De heer Luykx ruste in vrede.